

שבת פרשת חוקת

ג' תמוז תשפ"ב

גיליון מס' 24 מומלץ להדפיס את העלון לקראת שבת

מעלות
מרוח ישיבת מעלות
לשולחן השבת
עלון שבועי לבוגרי הישיבה

תחום בוגרים

ראש הישיבה

נקודה מתוך "לחיות עם פרשת השבוע"

חופשית, נקיה מכל מום. כולך יפה רעיתי ומום אין בך" (אורות ישראל ד, ג). כנסת ישראל במובן העליון שלה היא כולה טוב בשורשה ובמציאותה, וכך רואים את העם משה ואהרן. אך הקב"ה מצווים על תיקון האנשים הפרטיים, שדרגתם הרוחנית תלויה בדור ובתקופה. בפרט בתקופת תלונת המדבר, עם ישראל נדרש לתיקון. כשמנתקים את הפרטים מהכלל, ניתן וצריך לראות את הפגמים כדי לתקנם.

הפרשה מעוררת להתבונן על היחס בין עם ישראל למשה ובין תקופת המדבר לכניסה לארץ ישראל. האור החיים הקדוש מסביר מדוע דוקא מה שנראה כעונש של משה ואהרן נאמר בלשון רכה (על אתר): "ויאמר ה' - ... כי לשון אמירה יורה על דברים המסעדים את הלב וגדולה וכבוד יבשר... והוא מה שרמו ה' באומרו 'ויאמר' - לשון רוממות למשה ולאהרן".

וכך מסביר את ההבדל בין אותו דור למשה רבנו בעל ה"שפת אמת": "... כאן החיל דור אחר אשר לא נתמשכו אחר מדריגת משה רבנו ע"ה לכן נאמר יען לא האמתם בי להקדישני כל לא תביאו כל. וחלילה לומר כי היה זה עונש בלבד למשה רבנו ע"ה. אבל היה זה ראייה והוכחה שאינם המנהיגים של דור הנכנס לארץ ישראל".

משה רבנו קשור להופעת התורה בשלמותה, ואילו עם ישראל מופיע בשלמותו רק בארץ ישראל. התנא דבי אליהו מלמד על היחס בין התורה לישראל: "שני דברים יש בעולם ואני אוהבם בלבבי אהבה גמורה ואלו הן: תורה וישראל. אבל איני יודע איזה מהם קודם. אמרתי לו: בני, דרכן של בני אדם ואומרים התורה קדמה שנאמר (משלי ה, כב): 'ה' קנני ראשית דרכו וגו'. אבל אני אומר ישראל קדמו, שנאמר (ירמיהו ב, ג): 'קודש ישראל לה' ראשית תבואתה...' (תנא דבי אליהו ט).

אלו שתי הנהגות. במדבר באה לידי ביטוי הנהגת התורה ביתר שאת, ובארץ ישראל באה לידי ביטוי הנהגת ישראל בשלמותה. כך ניתן להבין שלא מדובר על חטא של משה ואהרן ועונש עליו, אלא על הנהגת משה רבנו המתאימה לדור המדבר, והנהגת עם ישראל של ארץ ישראל שיש בחינה שהיא אף גדולה יותר מהתורה שבאה דרך משה רבנו. עלינו לחזק את האמונה בעם ישראל, שהוא קהל שכולו טוב. על ידי לימוד תורה והפצת תורה נוכח להוציא לפועל את האמונה של עם ישראל, ולגלות שוב: "כולך יפה רעייתי ומום אין בך".

מתוך השיעור שהועבר ב-ל' סיון תשפ"ב
השיעור המלא יעלה בקרוב לאתר הישיבה.

השורש "קהל" חוזר בפרשתנו באופן מיוחד (במדבר כ, א-ג):
"וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה מִדְבַר צֶן בְּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַיִּשָּׁב הָעָם בְּקֹדֶשׁ וּתְמַת שָׁם מֵרִים וּתְקָבֵר שָׁם. וְלֹא הָיָה מִיִּם לָעֵדָה וַיִּשְׁקְלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן. וַיָּרֶב הָעָם עִם מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר וְלוֹ גִּוְעֵנוּ בְּגֹעַ אַחֲיֵינוּ לִפְנֵי ה'. וְלָמָּה הִבַּאתֶם אֶת קַהֲל ה' אֶל הַמִּדְבָּר הַזֶּה לָמוֹת שָׁם אֲנַחְנוּ וּבְעֵינֵינוּ. וְלָמָּה הִעֲלִיתֵנוּ מִמִּצְרַיִם לְהֵבִיא אֹתָנוּ אֶל הַמִּקְוֵה הַרְעָה לֹא מָקוֹם יָרֵעַ וְתִבְאֵה וְגִזְוֹן וְרִמּוֹן וּמִיִּם אֵין לְשִׁתּוֹת. וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִפְּנֵי הַשִּׁקָּל אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיִּרְא כָבוֹד ה' אֲלֵיהֶם.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. קַח אֶת הַמַּטֵּה וְהִשְׁקַל אֶת הָעֵדָה אִתָּה וְאַהֲרֹן אֲחִידֵי וְדַבְּרָתֶם אֶל הַשָּׁלֹעַ לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מִימֵי וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מִיִּם מִן הַשָּׁלֹעַ וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעֵירָם. וַיִּשְׁכַח מֹשֶׁה אֶת הַמַּטֵּה מִלִּפְנֵי ה' כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ. וַיִּשְׁקְלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הַשִּׁקָּל אֶל פְּנֵי הַשָּׁלֹעַ וַיֹּאמְרוּ לָהֶם שְׁמַעוּ נָא הַמְרִיִּם הַזֶּה הַשָּׁלֹעַ הַזֶּה נּוֹצֵיא לָכֶם מִיִּם. וַיָּרֶם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיִּבֶר אֶת הַשָּׁלֹעַ בְּמַטְהוֹ פְּעָמָיִם וַיִּצְאוּ מִיִּם רַבִּים וַתִּשָּׁתּ הָעֵדָה וּבְעֵינֵיהֶם. וַיֹּאמְרוּ ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן יַעַן לֹא הִצַּמְנָתֶם בִּי לְהַקְדִּישְׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תְבִיאוּ אֶת הַשִּׁקָּל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם. הֲמָה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר רָבִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וַיִּקְדָּשׁ בָּם."

כשמתבוננים בתרגום אונקלוס, רואים שהמילים הקשורות ל"היקהלות" מתורגמות ל"אכנישו", אך המילה "קהל" עצמה מתורגמת ל"קהלא". במילים אחרות ניתן לומר כי ל"קהל" אין תרגום בשפה אחרת, מכיוון שזה מושג ישראלי ייחודי - כפי שציבור בכללותו הוא גדול מהפרטים שמרכיבים אותו, כך גם קהל. "שבט אחד איקרי קהל" (הוריות דף ה ע"ב). לעומת זאת הביטוי "עדה", שגם הוא נאמר בפרשה ומתורגם "כנישתא", הוא ביטוי לפרטים שהתקבצו ויש בה ביטוי לכל פרט ופרט, ולכן על עדה ניתן לומר "העדה הרעה הזאת".

הקב"ה אומר למשה ואהרן להקהיל את העדה, אך הם מקהילים את הקהל. מדוע?
עם ישראל נמצא עדיין בהנהגת המדבר, כ"עדה", ולכן הקב"ה מצוה להקהיל את העדה שבתוכה יש כאלו הצריכים לשמוע דברים קשים ולראות תקיפות הבאה לידי ביטוי בלשון "דיבור": "ודבר ה' אל משה לאמר... ודברתם אל הסלע".

אך משה ואהרן רואים את עם ישראל כ"קהל", בבחינת "כולך יפה רעייתי ומום אין בך" (שיר השירים ד, ז), וכפי שכותב על כך הרב קוק זצ"ל: "האהבה הגדולה, שאנחנו אוהבים את אומתנו, לא תסמא את עינינו מלבקר את כל מומיה, אבל הננו מוצאים את עצמיותה, גם אחרי הביקורת היותר

פינת הילדים

חשינות חיפוש כפרשה וברשי"

(לאחר מציאת המושג בקשו בשולחן שבת מאבאמא להרחיב על המושג שמצאתם)

חוצים כלאוזה הכא...

- מה פירוש "המורים", בביטוי "שמעו נא המורים"?
- מה יכול לבקשת ישראל לעבור דרך אדום?
- איזה נחש ציחה ה' את משה לעשות?

"מרים סייעה למשה בצד הגשמי של הנהגת העם בסיפוק צרכיו - לכן במותה התמעטה ההנהגה הניסית ונסתלקה בארה. אהרן סייע למשה בצד הרוחני של הנהגת העם - לכן במותו התמעטה ההנהגה הניסית ונסתלקו ענני הכבוד" (שיחות הרב צבי יהודה" לפרשת חוקת, עמ')

